

PREDLOG PLATFORME ZA UČEŠĆE MINISTRA MR ADMIRA ŠAHMANOVIĆA NA 23. SASTANKU SAVJETA MINISTARA ENERGETSKE ZAJEDNICE U PERIODU OD 17. DO 19. DECEMBRA 2025. GODINE, BEČ, AUSTRIJA

I UVOD

Dvadesiti treći redovni godišnji sastanak Ministarskog savjeta Energetske zajednice održaće se 18. decembra 2025. godine u sjedištu Sekretarijata Energetske zajednice u Beču, Republika Austrija. Sastanak će okupiti ministre nadležne za energetske sektor iz svih ugovornih strana Energetske zajednice, kao i visoke zvaničnike Evropske komisije i predstavnike relevantnih međunarodnih institucija.

Šefovi delegacija pozvani su da se, uoči zvaničnog početka sjednice, pridruže radnom doručku sa evropskim komesarom za energetiku, Danom Jørgensenom. Ovaj format omogućava otvoreniju i neposredniju razmjenu stavova o ključnim regionalnim i evropskim energetske izazovima.

Na ovogodišnjem sastanku poseban akcenat biće stavljen na tri ključne teme:

- bezbjednost i otpornost snabdijevanja energijom među ugovornim stranama,
- spremnost za naprednije povezivanje tržišta električne energije, uključujući napredak u implementaciji pravila unutrašnjeg tržišta EU,
- proces dekarbonizacije i ubrzavanje energetske prelaza, posebno kroz razvoj obnovljivih izvora i smanjenje emisija u skladu sa evropskim politikama klimatske neutralnosti.

S obzirom na aktuelni geopolitički kontekst i poremećaje na tržištima energenata, ovogodišnji sastanak dobija dodatnu važnost u pogledu zajedničkog planiranja, koordinacije i procjene rizika.

II RAZLOZI ZBOG KOJIH SE PREDLAŽE POSJETA

Prisustvo ministra Šahmanovića na sastanku Ministarskog savjeta smatra se od posebne važnosti zbog nekoliko ključnih aspekata:

- Otvaranje pitanja modela primjene CBAM mehanizma (Carbon Border Adjustment Mechanism)

Sastanak predstavlja još jednu priliku da ministar pokrene najznačajniju temu za region Zapadnog Balkana u ovom trenutku: praktičnu primjenu i fazno uvođenje mehanizma CBAM.

Na proširenim radnim sastancima i u neposrednim razgovorima sa predstavnicima Evropske komisije i državama članicama, Ministarstvo energetike i rudarstva Crne Gore kontinuirano naglašava sljedeće stavove:

CBAM ne smije postati dodatno finansijsko opterećenje koje bi ugrozilo konkurentnost industrije Zapadnog Balkana, naročito u fazi dok region još nema pun pristup EU fondovima i instrumentima za dekarbonizaciju.

Primjena CBAM-a u regionu mora biti praćena adekvatnim tranzicionim mehanizmima, uključujući pristup finansijskim sredstvima iz EU programa (IPA, WBIF, Inovacioni fond).

Potrebno je jasno definisati prelazni period u kojem bi se omogućilo prilagođavanje industrije, modernizacija proizvodnih kapaciteta i smanjenje intenziteta emisija.

CBAM mora biti usklađen sa principima Energetske zajednice, koja tretira ugovorne strane kao dio šireg evropskog energetskog prostora i tržišta.

Neophodno je spriječiti stvaranje dodatnih barijera u trgovini električnom energijom i industrijskim proizvodima.

Ovi stavovi predstavljeni su i tokom nedavne posjete Briselu, gdje je ministar Šahmanović imao niz susreta sa predstavnicima Evropske komisije, uključujući Generalni direktorat za takse i carine, Generalni direktorat za klimatsku politiku, kao i Generalni direktorat za proširenje i istočno susjedstvo. Tokom posjete potvrđeno je da:

Crna Gora uživa podršku EU kao zemlja koja najbrže napreduje u usklađivanju sa energetske i klimatskim paketom EU;

Evropska komisija očekuje aktivniji angažman svih zemalja regiona u procesu pripreme za CBAM, ali istovremeno prepoznaje da ne postoji jedinstveni model koji bi bio jednako primjenjiv na države koje nijesu članice EU;

Najavljeno je da će se do februara 2026. formirati tehnička radna grupa za Zapadni Balkan koja će adresirati prelazne režime i specifične izazove regiona.

Ministar Šahmanović će na sastanku u Beču iskoristiti mogućnost da ove poruke ponovi, dodatno ojača regionalni konsenzus i traži jasnu i obavezujuću mapu puta za CBAM tranziciju.

Učešće na 23. Ministarskom savjetu Energetske zajednice ima strateški značaj za Crnu Goru. To je prilika da se: predstavi napredak u energetske reformama, učvrsti pozicija Crne Gore kao regionalnog lidera u energetici i klimatske politikama, nastave razgovori o ključnim izazovima poput CBAM-a i postave jasni zahtjevi u pogledu prelaznih režima i finansijske podrške, intenziviraju bilateralni odnosi sa državama članicama EU.

Ovaj sastanak dolazi u trenutku kada se evropska i regionalna energetska arhitektura ubrzano mijenjaju, što dodatno naglašava potrebu da Crna Gora bude aktivno uključena u kreiranje politika koje će direktno oblikovati njenu energetske budućnost.

III SASTAV DELEGACIJE

- mr Admir Šahmanović, Ministar energetike i rudarstva;
- Dino Tutundžić, Državni sekretar u ministarstvu energetike i rudarstva;
- Jelena Raspopović, Šefica biroa za odnose sa javnošću ministarstva energetike i rudarstva;

IV TROŠKOVI DELEGACIJE

Delegacija će boraviti u Beču u periodu od 17-19. decembra 2025. godine. Troškove učešća delegacije će pokriti Ministarstvo energetike i rudarstva.